

53/2 หมู่ 7 ต.สันปูเลย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220 โทร. 08 9997 8146

www.luckydogs.info

อีเมล : lucky4paws@yahoo.com

อิทธิพลของฮอร์โมนที่มีผลต่อพฤติกรรมสุนัข

การทำงานของสมองของสุนัขเป็นผลมาจากพันธุกรรม และสมองนี่เองที่เป็นตัวผลิตฮอร์โมน ดังนั้นอิทธิพลของฮอร์โมนที่มีผลต่อพฤติกรรมสุนัขก็สืบเนื่องมาจากอิทธิพลของพันธุกรรมนั่นเอง อย่างไรก็ตามฮอร์โมนเป็นเรื่องที่สมควรแยกออกมาอธิบายเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่ค่อนข้างจะสำคัญ

ฮอร์โมนถูกผลิตขึ้นมาโดยต่อมที่อยู่ในระบบต่อมไร้ท่อ ซึ่งประกอบไปด้วยต่อมพิทูอิทารี ต่อมไทรอยด์ ต่อมพาราไทรอยด์ ตับอ่อน ต่อมแอดรีนอล รังไข่ และ ลูกอัณฑะ

ฮอร์โมนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม และในทางกลับกันพฤติกรรมก็มีผลกระทบต่อการผลิตฮอร์โมนเช่นกัน หรือพูดง่ายๆ ก็คือ ฮอร์โมนและพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับกัน โดยกระบวนการทางเทคนิคที่เรียกว่า “การตอบสนองทางชีวภาพ” (biofeedback) ตัวอย่างเช่น เมื่อสุนัขเกิดความเครียดไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ได้รับความเจ็บปวด กระหันทันหันหรือเกิดความกลัว ร่างกายของมันจะมีปฏิกิริยาตอบสนองโดยผลิตฮอร์โมนบางประเภทขึ้นมา โดยขั้นแรก ต่อมพิทูอิทารีจะผลิตฮอร์โมน แอดรีโนคอร์ทิโคโทรปิก (ACTH) ทำให้สุนัขมีความตื่นเต้นหรือกังวลใจเพิ่มขึ้น จากนั้นต่อมแอดรีนอลก็จะมีการปฏิกิริยาตอบสนองโดยการปล่อย คอร์ติโคสเตอรอยด์ ซึ่งจะช่วยให้ความตื่นเต้นหรือความกังวลนั้นลดลงสู่ระดับปกติ ปกติแล้วฮอร์โมนทั้งสองตัวนี้จะควบคุมกันและกันผ่านการตอบสนองทางชีวภาพ ในกรณีที่ระดับของฮอร์โมนคอร์ติโคสเตอรอยด์สูงผิดปกติเป็นเวลานาน โดยอาจจะมีสาเหตุจากความผิดพลาดในการผลิตฮอร์โมนของต่อมแอดรีนอลเองหรือผลจากการให้ยาหรือฉีดยาบางชนิด จะทำให้เกิดความไม่สมดุลในกระบวนการตอบสนองทางชีวภาพ และส่งผลให้สุนัขมีพฤติกรรมก้าวร้าวได้

กระบวนการตอบสนองทางชีวภาพที่แฝงอยู่เบื้องหลังนี้ เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อพฤติกรรมสุนัข ทำให้สุนัขโตขึ้นมาโดยมีพฤติกรรมที่มั่นคงและไว้ใจได้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าลูกสุนัขที่ถูกดึงออกขณะกำลังดูดนมแม่และนำไปอุ้มไว้เป็นช่วงเวลาสั้นๆ (วันละครั้งหรือสองครั้ง) เมื่อโตขึ้นมา สุนัขเหล่านี้จะสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ตึงเครียดได้ดีกว่า และที่น่าสนใจกว่านั้นคือ ลูกสุนัขที่ได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่างๆ ในช่วงแรกตลอดและมีกระบวนการตอบสนองทางชีวภาพตั้งแต่มันยังเล็กนั้น จะโตขึ้นเป็นสุนัขตัวใหญ่กว่า มีสมองใหญ่กว่า และสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่พึงปรารถนาได้ดีกว่าลูกสุนัขที่ไม่ได้รับการกระตุ้น เมื่อเผชิญหน้ากับสัตว์อื่นจะไม่ตกใจหรือไม่วิ่งหนี แต่จะตรวจสอบหาทางหนีที่ไล่จากสถานการณ์โดยรอบ การกระตุ้นให้มีกระบวนการตอบสนองทางชีวภาพนี้ ควรจะเริ่มตั้งแต่ผู้ผสมพันธุ์สุนัขเลยทีเดียว

ฮอร์โมนที่ถูกควบคุมโดยกระบวนการตอบสนองทางชีวภาพนี้ยังมีอีกหลายประเภท เช่น ฮอร์โมนทางเพศที่เชื่อว่าเทสโทสเตอโรน การศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ชนะในการแข่งขันจะมีระดับฮอร์โมนเทสโทสเตอโรนในเลือดสูง

ขึ้น ส่วนผู้แพ้นั้น จะมีระดับเทสโทสเทอโรนในเลือดลดลง เทสโทสเทอโรนที่เพิ่มขึ้นนี้จะทำให้ผู้ชายมีความมั่นใจ และทำให้รู้สึกตัวแข็งเร็วกว่า และในทางกลับกันผู้แพ้ก็รู้สึกไม่มีความมั่นใจและรู้สึกด้อยกว่า นี่เป็นสาเหตุสำคัญที่ไม่ควรให้เด็กเล็กที่วุฒิภาวะทางด้านร่างกายและจิตใจยังไม่แข็งแรงเพียงพอ เล่นเกมส์กับสุนัขในเกมส์ที่สุนัขมีโอกาสชนะสูง

ความไม่สมดุลย์ในระบบต่อมไร้ท่ออาจจะเป็นสาเหตุหลักของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายๆอย่างของสุนัข มนุษย์เองก็อาจจะมีอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาได้ เช่น อารมณ์ขี้ขลาดๆ พฤติกรรมก้าวร้าว ความเครียด ความตื่นตัวเกินเหตุ และการมีสองบุคลิก อารมณ์เหล่านี้สามารถพบในสุนัขได้เช่นเดียวกัน โชคดีที่ปัจจุบันเราสามารถรักษาอาการไม่สมดุลของระบบ endocrine ได้โดยการรับประทานฮอร์โมนร่วมกับโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การรักษาได้ผลเต็มที่เจ้าของสุนัขต้องตระหนักถึงปัญหา แล้วเต็มใจที่จะใช้เวลา สละแรงกาย รวมถึงเงินค่ารักษาพยาบาลเพื่อจะใช้ในการรักษาสุนัขของท่าน แต่ควรระลึกไว้เสมอว่าเราไม่สามารถกระตุ้นให้สุนัขมีพัฒนาการที่ดีได้ 100% ถ้าไม่มีสิ่งเร้าอย่างเพียงพอในช่วงแรกเกิด ดังนั้น การป้องกันจึงเป็นหนทางที่ดีที่สุด

การป้องกันอาจจะเริ่มตั้งแต่ผู้ผสมพันธุ์สุนัขชายและเจ้าของสุนัขทั้งหลายที่อาจจะมีลูกสุนัขเพิ่งคลอดซึ่งควรต้องดูแลใส่ใจทั้งสุขภาพกายและจิตของสุนัขเหล่านั้น รวมทั้งกระตุ้นให้มีกระบวนการตอบสนองทางชีวภาพในลูกสุนัขแรกคลอดด้วย นอกจากนี้ควรป้องกันไม่ให้สุนัขที่มีลักษณะโครงสร้างร่างกายไม่สมบูรณ์ให้กำเนิดลูกสุนัข เพราะมีความเป็นไปได้สูงที่จะให้ลูกสุนัขที่มีระบบ endocrine ไม่สมดุล การขาดการกระตุ้นให้มีการตอบสนองทางชีวภาพในสุนัขวัยแรกคลอดนั้น นอกจากจะทำให้สุนัขมีสมองเล็กลง และเป็นสุนัขที่มีพฤติกรรมไม่มั่นคงและไม่น่าเชื่อถือแล้ว มันยังจะกลายเป็นสุนัขที่เป็นอันตรายต่อสังคมมนุษย์อีกด้วย แต่เมื่อลูกสุนัขย้ายไปอยู่บ้านใหม่แล้ว ภาวะนี้ก็จะตกเป็นของเจ้าของใหม่นั้น โดยท่านสามารถอ่านบทความที่น่าสนใจเพิ่มเติมได้จากเรื่อง อิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมสุนัข

©คุณนิงเกะ ปาร์มา (วท.บ.) ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ลัคกี้ด็อกส์ ผู้ได้รับรองผู้ฝึกสุนัข/ผู้แนะนำการฝึกสุนัข และนักพฤติกรรมสัตว์
เชียงใหม่, 16 มิถุนายน 2005